

**Az új Pp. jogértelmezési kérdéseivel foglalkozó konzultációs testület
2017. november 3-án tartott ülésén
elfogadott állásfoglalások**

1.

A Pp. 28. § (1) bekezdés c) pontjának alkalmazásában a szerződéses jogviszonyból eredő igény alatt érteni kell azt is, ha a kereseti kérelem a szerződés létre nem jöttének megállapítására irányul.

Ez az illetékességi ok csak akkor nem alkalmazható, ha a szerződéskötés ténye sem bizonyított, figyelemmel arra, hogy a fél a szerződéses jogviszony létrejöttére olyan tényállítást tesz, amit semmilyen bizonyíték nem támaszt alá, és emellett az ellenérdekű fél is vitatja a jogviszony létrejöttét. A kereseti kérelem elbírálása az ügy érdemére tartozó kérdés, amelynek alapossága önmagában nem akadályozza e vagylagos illetékességi ok alkalmazását.

A Pp. 28. § (1) bekezdés c) pontja alapján – kizárólagos illetékesség hiányában – a felperes választása szerint az alperesre általánosan illetékes bíróság helyett a szerződéses jogviszonyból eredő igény érvényesítése iránti pert az ügyletkötés vagy a szolgáltatás teljesítésének helye szerinti bíróság előtt is megindíthatja. Ez a szabály a szerződés nemlétezésének megállapítása iránt indított perekkel összefüggésben azt az értelmezési kérdést veti fel, hogy megalapozhatja-e a bíróság illetékességét az ügyletkötés vagy a szolgáltatás teljesítésének helye akkor, ha a felperes keresete a szerződés nemlétezésének megállapítására irányul. A régi Pp. 36. § (2) bekezdéséhez köthető gyakorlatban két álláspont alakult ki:

Az egyik álláspont szerint az elemzett szabály alkalmazható akkor is, ha a felperes a szerződés nemlétezésének megállapítását kéri a bíróságtól. Ennek indoka, hogy más helyzetet eredményez az, amikor a felperes tényként közli, hogy a felek kötöttek szerződést és kéri, hogy ezt tekintse a bíróság létre nem jöttnek, illetve az, amikor önmagában már a szerződéskötés ténye sem igazolható. Ezt az értelmezést támasztja alá a BH 2017.60. szám alatt közzétett eseti döntés is, amely szerint az elemzett vagylagos illetékességi ok alkalmazhatóságát kizáró bírói gyakorlat csak olyan esetben irányadó a jogvitára, ha az egyik fél a szerződéses jogviszony létrejöttére olyan tényállítást tesz, amit semmilyen bizonyíték nem támaszt alá, és emellett az ellenérdekű fél is vitatja a jogviszony létrejöttét, a felek egyező akaratnyilatkozatának elhangzását. Következésképpen, ha nem történt volna szerződéskötés, nem lehetne azt sem kérni, hogy a bíróság állapítsa meg a szerződés létre nem jöttét.

Az ilyen igény tehát a szerződéskötés felperes által is kinyilvánított tényére alapított, azaz a Pp. 28. § (1) bekezdés c) pontja alkalmazásában szerződéses jogviszonyból eredő igénynek tekinthető.

A másik álláspont szerint a szerződés nem létezésének megállapítása iránti igény nem lehet szerződéses igény, figyelemmel arra, hogy a felperes éppen azt kéri megállapítani, hogy közte és az alperes között a szerződés nem jött létre. Önmagában az, hogy a felek tettek jognyilatkozatokat, amelyeket okiratban rögzítettek, és azt a felperes csatolta a keresetleveléhez, még nem jelenti azt, hogy a szerződés létrejött, mivel az okirat nem azonos a szerződéssel. A jognyilatkozatok érdemi vizsgálatára a per folyamán kerülhet sor. Amennyiben például a felek nem állapodtak meg minden lényeges kérdésben, a szerződés nem jött létre. Annak nincs jogi jelentősége, hogy a szerződéskötéskor mit gondoltak a felek, hiszen a szerződés létrejötte objektív kérdés, a teljesítéstől nem lesz létező a szerződés, a nem létező szerződésből pedig nem fakadhat semmilyen szerződéses igény.

A konzultációs testület által elfogadott értelmezés szerint a Pp. 28. § (1) bekezdés c) pontjának alkalmazásában a szerződéses jogviszonyból eredő igény alatt érteni kell azt is, ha a kereseti kérelem a szerződés létre nem jöttének megállapítására irányul. Következésképpen ez az illetékességi ok csak akkor nem alkalmazható, ha a szerződéskötés tényéhez is nyomatékos kétség fér, így például, ha a fél a szerződéses jogviszony létrejöttére olyan tényállítást tesz, amit semmilyen bizonyíték nem támaszt alá, és emellett az ellenérdekű fél is vitatja a jogviszony létrejöttét. A kereseti kérelem elbírálása az ügy érdemére tartozó kérdés, ezért annak esetleges megállapítása, hogy a felek között nem jött létre szerződés, önmagában nem akadályozza e vagylagos illetékességi ok alkalmazását.

(Pp. 28. § (1) bekezdés c) pont)

2.

I. A közigazgatási ügyben eljáró bíróság a jogsértést többféleképpen is megállapíthatja, függően attól, hogy pontosan milyen keresetet, milyen határozattal bírál el.

II. A közigazgatási jogvitában a bíróság által hozott jogerős ítéletnek nem csupán a rendelkező része, hanem az indokolása is rögzítheti a közigazgatási szerv által megvalósított jogszabálysértés tényét, így önmagában a felperes keresetének azon az alapon történő elutasítása, hogy a jogsértés nem hatott ki az ügy érdemére, a polgári jogi kárigény érvényesítését nem gátolja.

A Pp. 24. § (3) bekezdése szerint a közigazgatási jogkörben okozott kár megtérítése iránti igény érvényesíthetőségének feltétele, hogy a közigazgatási ügyben eljáró bíróság – ha a közigazgatási bírói út biztosított – a jogsértést jogerősen megállapítsa. Ennek hiánya valódi perakadályt képez, ezért a keresetlevél visszautasítását eredményezi [Pp. 176. § (1) bek. c) pont]. A közigazgatási jogsértés megállapításának ténye köti a polgári ügyben eljáró bíróságot [Pp. 264. § (2) bek.]. A jogsértés közigazgatási perben történő megállapításának kötelezettségére, és az ehhez köthető jogkövetkezményekre figyelemmel jogértelmezési kérdésként merült fel, hogy a közigazgatási ügyben eljáró bíróságnak milyen formában kell a jogsértést megállapítania.

A közigazgatási perrendtartásról szóló 2016. évi I. törvény (Kp.) többféle kereset előterjesztésére is lehetőséget ad. A Kp. 38. § (1) bekezdése szerint a keresetben kérhető *a)* a közigazgatási cselekmény hatályon kívül helyezése, megsemmisítése vagy megváltoztatása, *b)* a közigazgatási cselekmény elmulasztásának megállapítása, *c)* közigazgatási cselekmény megvalósításának megtiltása, *d)* a közigazgatási jogviszonyból eredő kötelezettség teljesítésére kötelezés, *e)* a közigazgatási szerződéses jogviszonnal vagy a közszolgálati jogviszonnal kapcsolatban okozott kár megtérítésére kötelezés, és *f)* a közigazgatási tevékenységgel előidézett jogsértés tényének vagy a közigazgatási jogviszony szempontjából lényeges egyéb ténynek a megállapítása.

A különböző keresetekkel összefüggésben a közigazgatási ügyben eljáró bíróság többféle határozatot is hozhat.

A közigazgatási perben hozható határozatok különböző fajtáit a Kp. 84-95. §-ai jelenítik meg.

A Pp. törvényjavaslatához fűzött miniszteri indokolás is támpontot ad a kérdés megválaszolásához, amikor kimondja: a közigazgatási ügyben eljáró bíróság keresetet elutasító ítélete önmagában nem akadályozza a kárigény érvényesítésének. Előfordulhat ugyanis, hogy a közigazgatási ügyben eljáró bíróság megállapítja a jogsértést, de elutasítja a keresetet, ha a megállapított jogsértés nem hatott ki az ügy érdemére. Az ítéletben ilyen módon megállapított jogsértés is megalapozhat kártérítési igényt (Indokolás a T/11900. számú törvényjavaslathoz).

Mindezek alapján a konzultációs testület úgy foglalt állást, hogy a jogsértés megállapítására többféleképpen, akár a döntés indokolásában is sor kerülhet. Így például a közigazgatási bírói út igénybevétele esetén a perindítás előfeltételét igazolhatja a Kp. 88. § (1) bekezdés c) pontja szerinti elutasító ítéletet, a 89. §-ban foglaltak szerinti keresetnek helyt adó ítélet, a 90. §-ban írt feltételek alapján megváltoztató ítélet, a 91. § szerinti fizetési kötelezettség összegének megváltoztatásáról szóló ítélet, közigazgatási cselekmény megsemmisítéséről vagy hatályon kívül helyezéséről szóló ítélet, a 93. § szerinti megállapítási ítélet, a 94. § szerinti közigazgatási szerződéssel kapcsolatos perben hozott ítélet, valamint a 95. § alapján a kormánytisztviselői döntőbizottság határozatával szemben indított perben hozott ítélet is. Ezekén túl a Kp. 127. §-ában szabályozott mulasztási per alapja és eljárási szabályai szerint lefolytatott eljárásban hozott jogerős ítélet is alátámaszthatja a perindítási jogosultságot, továbbá a marasztalási perben hozott ítélet is.

(Pp. 24. § (3) bekezdés, 170.§ (2) bekezdés, 176. § (1) bekezdés c) pont, 264. § (2) bekezdés)

3.

A felperesnek az anyagi jog szabályaira figyelemmel szűk körben, de lehetősége van a bíróság döntésére vonatkozó két vagy több egyenrangú, de egymást kizáró és ezért vagylagos kereset előterjesztésére.

Az új Pp. keresethalmazatra vonatkozó szigorú szabályaival összefüggésben megválaszolásra várt az a jogértelmezési kérdés, hogy a látszólagos keresethalmazaton belül vagylagos viszonyban lehet-e több keresetet előterjeszteni; igenlő válasz esetén pedig milyen keresetek terjeszthetők elő ilyen módon.

A konzultációs testület álláspontja szerint a Pp. rendelkezéseiből nem vezethető le olyan álláspont, hogy vagylagos keresetek előterjesztésére az új perrendi szabályok alapján ne lenne lehetőség. Ez a megközelítés az anyagi jog szabályaival sem tűnik koherensnek.

Mindazonáltal a vagylagos viszonyban előterjeszthető keresetek körét taxatív módon felsorolni nem lehet, az ilyen keresetindításra az anyagi jogi szabályokra figyelemmel kerülhet sor. A kereset vagylagossága felmerülhet például a Ptk. 5:28. és 70. §-ai szerint a túlépítés és a ráépítés körében, a Ptk. 6:134. §-ára alapított kérelmekkel kapcsolatban, a Ptk. 6:213. § (2) bekezdésével összefüggésben (elállás esetére kikötött bánatpénz vagy pedig a teljesítés követelése).

(Pp. 170. § (4) bekezdés, 173. § (2) bekezdés)

4.

Ha a felperes az eshetőleges viszonyban álló több keresetet rossz sorrendben terjeszti elő, a helyes sorrend megjelölése érdekében nincs helye olyan hiánypótlás elrendelésének, amelynek elmulasztása a Pp. 176. § (2) bekezdés e) pontja szerinti visszautasítás következményével járna. Ebben az esetben a bíróságnak csak arra van lehetősége, hogy az anyagi pervezetés intézményével élve felhívja a felperest a megfelelő sorrend megjelölésére.

A Pp. által megengedett látszólagos tárgyi keresethalmazat esetén ellentmondásos a perjogi megítélése annak, ha a felperes vagylagosan terjeszti elő a tartalma szerint eshetőleges keresethalmazatát, illetőleg annak is, ha a felperes az egymással eshetőleges kapcsolatban álló több kereseti kérelmért olyan sorrendben terjeszti elő, amely logikailag helytelen (értelmetlen).

Eshetőleges (eventuális) keresethalmazat esetén a felperesnek úgy van több keresete, hogy a keresetek létezése egymástól függ, mert a felperes feltételesen, az elsődlegesen kért keresetének alaptalansága esetére terjeszt elő másik (másodlagos, harmadlagos stb.) keresetet. A látszólagos tárgyi keresethalmazat másik típusa, a vagylagos (alternatív) kereset esetén (a felperesnek több egymást kölcsönösen kizáró keresete van úgy, hogy azok elbírálási sorrendjét nem kell meghatározni) a kérelme arra irányul, hogy a bíróság az egyik keresetét teljesítse.

A Pp. 170. § (4) bekezdése szerint – keresethalmazat esetén – a félnek a keresetlevél érdemi részében keresetenként fel kell tüntetnie az egymáshoz való viszonyukat, és egymással eshetőleges viszonyban álló több kereset esetén az elbírálás kért sorrendjét is.

Abban az esetben, ha a bíróság úgy ítéli meg, hogy a fél által vagylagosan előterjesztett keresethalmazat tartalma szerint eshetőleges keresethalmazat, az egyes kereseti kérelmek elbírálása sorrendjének meghatározása érdekében fel kell hívnia a felet a keresetlevél hiányainak pótlására. Ha a fél nem teljesíti a bíróság felhívásában foglaltakat, a keresetlevél visszautasításának van helye.

Más a helyzet akkor, ha a fél a keresetek elbírálásának sorrendjét megjelöli, csak helytelen módon.

Ha az eshetőleges keresethalmazatot tartalmazó kérelmét a fél nem a bíróság által helyesnek tartott sorrendben terjesztette elő, akkor a bíróság az anyagi pervezetés szabályai szerint gyakorolhatja azt a jogát, hogy rávegye a felet az eshetőleges keresetek megfelelő sorrendben való előterjesztésére. Ez, az anyagi

jogi kérdéseket felvető hiányosság ugyanis nem lehet indok a keresetlevél visszautasítására akkor, ha a felperes a bíróság felhívása ellenére is ragaszkodik az általa megjelölt sorrendhez.

(Pp. 6. §, 170. § (4) bekezdés, 173. § (2) bekezdés, 176. § (2) bekezdés e) pont, 237. §)

5.

I. Ha a kereset teljesítése jogszabályba ütközik, bírósági meghagyás nem bocsátható ki.

II. Ha a bírósági meghagyás kibocsátásának nincs helye, a bíróság a perfelvételi tárgyalás megtartását a felek egyidejű tájékoztatásával mellőzi, a perfelvételt végzéssel lezárja, majd az érdemi tárgyaláson a kereseti kérelmet érdemben (ítélettel) utasítja el.

A Pp. 181. § (1) bekezdése arra az esetre írja elő a bírósági meghagyás kibocsátását, ha nincs helye az eljárás megszüntetésének és az alperes elmulasztotta az írásbeli ellenkérelem előterjesztését, valamint beszámítást tartalmazó iratot sem terjeszt elő, vagy azt a bíróság visszautasítja. A meghagyás kibocsátására az ellenkérelem előterjesztésére szabott határidő letelte után, hivatalból, tárgyaláson kívüli formában kerül sor. A törvény szövegéből egyértelműen következik, hogy a mulasztás ténye önmagában megalapozza a bírósági meghagyás kibocsátásának feltételét, a bíróság az ügy további körülményeire tekintettel nem mérlegelheti a bírósági meghagyás kibocsátását.

A bírósági meghagyás hivatalbóli kibocsátása olyan időben történik, amikor az alperes mulasztása folytán a jogvita keretei még nem meghatározottak, kizárólag a perfelvételre alkalmasnak tartott keresetlevél áll rendelkezésre. A keresetlevél perfelvételre alkalmassága pedig azt jelenti, hogy nem szenved olyan hiányosságban, amely miatt visszautasításának volna helye. A visszautasítás alapjául szolgáló hiányok ténye azonban nem azonos azzal a helyzettel, amikor a keresetlevél a kötelező elemeket tartalmazza ugyan, de a kereseti kérelem érdemi vizsgálatát a tartalmi elemek hibája már előre láthatóan akadályozza.

A kereseti kérelem teljesítésének jogszabályba ütközése a Pp. 170. § (2) bekezdés *a)* pontja által megkövetelt határozott kereseti kérelemnek a (2) bekezdés *b)-e)* pontjai szerinti elemeivel összefüggésében merülhet fel. Előfordulhat, hogy a befogadott keresetlevél szerinti kérelem teljesítése jogszabályba ütközik annak ellenére is, hogy a Pp. sokkal részletesebb tartalmú keresetlevél előterjesztését kívánja meg a régi Pp. követelményeihez képest.

Ha a keresetlevél teljesítése jogszabályba ütközik, bírósági meghagyás nem bocsátható ki. Ugyanakkor a kereseti kérelem jogszabályba ütközésének direkt jogkövetkezményét a Pp. nem szabályozza. Kifejezett törvényi szabály hiányában értelmezést igényel, hogy ha a kereset teljesítése jogszabályba

ütközik, és az alperes írásbeli ellenkérelmet nem terjeszt elő, a bíróság miként járhat el, a perfelvétel hogyan fordul át érdemi tárgyalási szakba.

A lehetséges megoldás a Pp. 197. §-ának olyan értelmezése, amely szerint a bíróság a jogvita kereteit meghatározottnak tekinti, mert a kereset érdemi vizsgálatát annak jogszabályba ütköző jellege eleve kizárta teszi, amely nem függ az alperes írásbeli ellenkérelemtől. Ha a bíróság így ítéli meg a kereseti kérelem teljesíthetőségét, a perfelvételi tárgyalást a felek egyidejű tájékoztatásával [197. § (1) bekezdés *b)-c)* pont] mellőzi, majd a perfelvételt végzéssel lezárja és kitűzi az érdemi tárgyalást. Az érdemi tárgyaláson a kereset érdemben utasítható el.

(Pp. 181. § (1) bekezdés, 197. § (1) bekezdés b-c) pont)

6.

A másodfokú bíróságnak a Pp. 379. §-a alapján meghozott, az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezéséről és az eljárás megszüntetéséről rendelkező végzése a Pp. 365. § (2) bekezdés c) pontjába tartozik, így külön fellebbezéssel támadható.

Az első- és a másodfokú eljárásban egyaránt előfordulhat, hogy valamely, a törvényben előírt okból az eljárás megszüntetése válik szükségessé. Ha a Pp. 240. § (1) bekezdésében vagy 241. § (1) bekezdésében megjelölt megszüntetési okok valamelyike már az elsőfokú eljárásban is fennállt, de azt az elsőfokú bíróság nem észlelte, a másodfokú bíróság az elsőfokú ítéletet a fellebbezési kérelem és ellenkérelem korlátaira tekintet nélkül teljes egészében vagy abban a részében, amellyel kapcsolatban a megszüntetés oka fennáll, hatályon kívül helyezi, és az eljárást megszünteti. Ugyanígy jár el a másodfokú bíróság akkor is, ha a megszüntetési ok a másodfokú eljárás alatt merült fel, vagy a felek a másodfokú eljárás során tették meg azt az eljárási cselekményüket, amely az eljárás megszüntetését szükségessé teszi.

Ez utóbbi esetben – ha az eljárást olyan okból kell megszüntetni, amelyet az elsőfokú bíróság még nem vizsgálhatott, mert az az elsőfokú eljárásban nem merült fel – a másodfokú bíróság a megszüntető végzést az elsőfokú eljárás szabályai szerint hozza meg. Ebből következően ezek, az eljárást megszüntető – és az elsőfokú ítéletet emiatt hatályon kívül helyező – végzések, mint „elsőfok módjára hozott” határozatok, fellebbezéssel támadhatók.

(Pp. 240. § (1) bekezdés, 241. § (1) bekezdés, 365. § (2) bekezdés c) pont, 379. §)